

Onderwerp: Voorstel over het baggeren van de jachthaven in 2014

Schiermonnikoog, 16 januari 2014

Aan de Gemeenteraad

1. Onderwerp

Voorstel over het baggeren van de jachthaven in 2014

2. Aanleiding

Uw raad heeft op 27 november 2012 besloten:

1. de mogelijkheid van het meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat verder door ons college te laten onderzoeken en uitwerken.
2. actief te blijven aankoersen op een vorm van baggeren waarbij het baggerslib, in het kader van een project verkweldering, tussen de oude en de nieuwe veerdam op het wad wordt verspreid. Conform het advies van de projectgroep verkweldering, het project via het Programma naar een Rijke Waddenzee, in Wadden breed verband verder te laten uitwerken. Dit met inachtneming van de in dit voorstel genoemde aandachtspunten over onder andere medefinanciering van het project en de uitvoering ervan.
3. geen geld uit te trekken voor het baggeren van de jachthaven in 2013;
4. in het najaar van 2013 een besluit te nemen over het baggeren van de jachthaven in 2014 en volgende jaren.

3. Wat is er het afgelopen jaar gebeurd

We gaan puntsgewijs in op de bovengenoemde onderwerpen.

1. De mogelijkheid van het meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat verder door ons college te laten onderzoeken en uitwerken.

We hebben de afgelopen 12 maanden diverse malen overleg gehad met Rijkswaterstaat over de mogelijkheid om mee te liften met het baggerprogramma voor de vaargeul Lauersoog-Schiermonnikoog. Rijkswaterstaat heeft daarbij de intentie uitgesproken om in het overleg met de baggeraar over een nieuw contract het baggeren van o.a. de jachthaven Schiermonnikoog daarin op te laten nemen. Dit in samenhang met het baggeren van de jachthavens op Ameland en Terschelling en wellicht Texel. Rijkswaterstaat wil havens van derden via 'extra op te dragen werk' in het contract laten opnemen en daar apart een prijs voor vragen. De gemeente beslist uiteindelijk of dat extra werk wel of niet wordt opgedragen.

De bedoeling was om in 2014 al mee te gaan in het nieuwe baggercontract voor de vaargeulen in de Waddenzee. Rijkswaterstaat heeft op het laatste moment echter besloten het bestaande contract met een jaar te verlengen. Dit betekent dat de jachthaven van Schiermonnikoog in 2014 niet kan worden meegenomen in hun baggerprogramma. Een nieuw baggercontract gaat nu dus per 1 januari 2015 in. Dat betekent dat we vanaf 2015 mogelijk kunnen meeliften. Of dat daadwerkelijk het geval is, weten we nog niet. De baggeraar moet ook de technische mogelijkheid hebben om de jachthaven, een getijdenhaven, te kunnen baggeren. Daarnaast speelt de prijs natuurlijk een belangrijke rol. In ieder geval worden de jachthavens in het Waddengebied meegenomen in de onderhandelingen over een nieuw baggercontract. We hebben een vast contactpersoon bij Rijkswaterstaat en bewaken het proces zorgvuldig.

2. Project verkweldering.

Na het verschijnen van het DLG rapport "Op stroom of op een eiland" in 2012 heeft het Institute for Marine Resources and Ecosystem Studies (IMARES) in 2013 een zogenaamde TEEB studie naar o.a. de baggerproblematiek op Schiermonnikoog uitgevoerd. The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB) is een internationale studie die in 2011 in Nederland van start is gegaan. Met TEEB wordt de economische waarde van natuur en biodiversiteit door middel van zogenaamde ecosysteemdiensten in kaart gebracht.

Uit de casestudie blijkt dat aanleg van een vooroever (verkweldering) niet onverdeeld gunstig is voor de nu voorkomende ecosysteemdiensten. Zo gaat een deel van de productiediensten verloren (rapen van schelpdieren en fuikenvisserij, maar vooral winnen van zee-aas), verandert de habitatdienst foerageergebied in broed- en rustgebied, en veranderen de culturele diensten (landschapsbeleving) of nemen zij af (recreatie). Vanuit het oogpunt van maatschappelijke welvaart lijkt openhouden van de vaargeul wenselijk: bij het droogvallen van de haven komt de exploitatie van de havenvoorzieningen onder druk te staan, zullen inkomsten voor het eiland dalen en zal de werkgelegenheid verbonden aan de jachthaven afnemen. Tegelijkertijd is er de verwachting dat er negatieve effecten op habitatdiensten zullen optreden omdat dan schepen zullen 'overtijen' op het Wad met verstoring tot gevolg. Vanuit perspectief van natuurlijke ontwikkeling lijkt de aanleg van een vooroever minder vanzelfsprekend, omdat ter plekke al een bestaand 'natuurlijk' habitat aanwezig is. De uitvoeringskosten voor aanleg van een vooroever (ca. € 100.000 tot € 200.000 per jaar) zijn fors hoger dan voor lozen van het baggerslib "op stroom" (ca. € 50.000,-). Deze kosten zijn zo hoog, omdat ervan uitgegaan wordt dat de gebiedseigen bagger niet gewoon uitgestort wordt op de beoogde kwelder- of vooroever locatie, maar dat aan kwelderbouw gedaan moet worden m.b.v. rijdsdammen e.d.

Dus zowel uit oogpunt van natuur als vanuit financieel oogpunt wordt de optie verkweldering steeds minder reëel. Als andere overheid- en natuurinstanties bereid zijn mee te betalen blijft het een optie. Zo niet, dan is het van de baan. Dat laatste betekent dat het slib uit het baggerdepot niet kan worden gebruikt voor verkweldering. Het baggerdepot moet echter uiterlijk in 2018 worden gelegegd. Zoals bekend, brengt dat hoge kosten met zich mee. Uiteraard zijn we bezig om het slib/zand uit het depot te gebruiken voor andere doeleinden. Zoals het ophogen en afvlakken van de strandovergang Badweg. Ook hebben we overleg gehad met een bedrijf, dat mogelijkheden ziet voor een andere manier van verwerking van het slib.

3. Gevolgen niet baggeren van de jachthaven in 2013.

Ervaringen zomerseizoen 2013.

Om de waterrecreanten voor te bereiden op de mogelijk beperktere toegankelijkheid van de jachthaven en om eventuele aansprakelijkstellingen te voorkomen, hebben we in het voorjaar van 2013 een aantal maatregelen getroffen:

- plaatsen van een bord bij de sluis te Lauwersoog en bij de ingang van de jachthaven, met daarop een tekst die refereert aan de mogelijke gevolgen van het niet baggeren van de jachthaven en een verwijzing voor actuele dieptes naar de jachthavenmeester en de zeeverkeerspost Schiermonnikoog;
- het informeren van alle bekende media (websites, vakbladen, e.d.) over de situatie in de jachthaven;
- het benaderen van de jachthavens in het Waddengebied over de situatie in de jachthaven op Schiermonnikoog met het verzoek dit door te geven aan hun bezoekers.

In de informatieverschaffing zijn we tekstueel en redactioneel zorgvuldig te werk gegaan, om aspirant bezoekers van de jachthaven Schiermonnikoog niet "af te schrikken".

Bij ons college zijn twee klachten binnengekomen over de toegankelijkheid van de jachthaven.

De exploitant van de jachthaven heeft een korte schriftelijke reactie gegeven op de gang van zaken in het afgelopen zomerseizoen:

"Door het zeer koude voorjaar is het voorseizoen slecht geweest. Op 1 juli brak de zomer uit en werd het leuk druk. We hebben een goede zomer gehad; het niet baggeren heeft geen negatieve invloed op het aantal bezoekers gehad, is onze ervaring.

Het baggerslib is nog zo zacht, dat dieper stekende boten rechtstandig 50-60 cm in de modder zakken. Wel hebben wij afgelopen periode honderden telefoontjes gehad van mensen die naar de bereikbaarheid van de haven informeerden.

Afgezien van een enkele verstopte afsluiter, hebben zich geen noemenswaardige problemen voorgedaan.

Een probleem is wel dat de boten alleen met hoog water verhaald kunnen worden, dit heeft dikwijls in combinatie met in- en uitvarende schepen tot chaotische toestanden geleid.

Tenslotte wil ik er met nadruk op wijzen dat een en ander goed gegaan is, omdat de sliblaag in de haven zo zacht is, dit zal niet zo blijven, de massa gaat uitharden (zie het depot), wat er dan gaat gebeuren laat zich licht raden.”

Sedimentatie.

Om een reëel beeld te krijgen van de gevolgen van een jaar niet baggeren, hebben we de peilgegevens van maart 2012 (voor het baggeren), april 2012 (na het baggeren) en oktober 2013 nodig. De peilgegevens van maart 2012 en oktober 2013 zijn beschikbaar. In april 2012 (na het baggeren) hebben we de baggeraar, uit kosten overwegingen geen opdracht verleend om peilingen te doen. Wel zijn de gebaggerde hoeveelheden bekend en heeft de baggeraar de gemiddelde diepte van de jachthaven in april 2012 op basis van deze gegevens bepaald. Dus de vereiste gegevens zijn beschikbaar.

We hebben de waterstand genomen t.o.v. N.A.P. De drempel bij de ingang van de jachthaven ligt op - 80 cm N.A.P. In de praktijk betekent dit, dat ca. 2 uren rondom laagwater de waterstand 80 cm lager is. Tot het moment dat het water weer over de drempel stroomt.

Gemiddelde diepte Jachthaven Schiermonnikoog t.o.v. N.A.P. (gegevens Arcadis zijn herleid naar N.A.P.)

	maart 2012	april 2012	oktober 2013	maart 2014	oktober 2014
Peilingen	- 1,47	- 2,50	- 1,60	--,--	--,--
Arcadis	--,--	- 2,50	- 1,80	- 1,50	- 1,20
Verwachting				- 1,30	- 1,00

Bij bovenstaande gegevens zijn we uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- gebaggerd in maart/april 2012;
- niet gebaggerd in 2013
- verwachting diepte in maart en oktober 2014 bij niet baggeren in 2014;
- uit de peilingen blijkt dat de sedimentatie in oktober 2013 14.600m³ is;
- tot maart 2014 zal daar nog ca. 4.900 m³ bijkomen.
- dus totaal te baggeren hoeveelheid in april 2014: 19.500m³

Uit bovenstaand schema blijkt dat de peilingen redelijk overeenkomen met de voorspellingen die Arcadis in de “Quickscan baggerproblematiek jachthaven Schiermonnikoog” (pag. 9) d.d. oktober 2009, heeft gedaan.

4. Baggeren of niet baggeren in 2014?

Baggeren in 2014.

Als we in 2014 gaan baggeren, betekent dit dat 19.500m³ slib moet worden gebaggerd en in het depot moet worden gestort. De baggerkosten bedragen dan € 95.000,--. Bijkomend feit is dat het depot na het baggeren vol is. Daarnaast moet er straks meer slib worden uitgethaald. Dat brengt ook extra kosten met zich mee. Wel is de haven dan weer op de reguliere diepte, komen boten niet droog te vallen en is het probleem van in- en uitvarende boten die elkaar hinderen opgelost.

Niet baggeren in 2014.

Niet baggeren in 2014 betekent een “besparing” van € 95.000,-- in 2014. Dit impliceert echter dat de gemiddelde diepte van de jachthaven afneemt van – 1,60m N.A.P. in oktober 2013 tot -1,00m in oktober 2014. Daardoor komen meer boten droog te vallen, wat van invloed zal zijn op het aantal bezoekers van de jachthaven. Het is moeilijk om een prognose te doen, omdat het bezoekersaantal ook afhankelijk is van het weer. In een mooie zomer zoals die van 2013 is het bezoekersaantal hoger dan in een “gemiddelde” zomer.

Verder betekent het niet baggeren in 2014 dat in 2015 meer baggerslib moet worden gebaggerd. Ongeveer 25.000m³. De mate van sedimentatie is overigens ook afhankelijk van het weer en dan vooral de wind. Bij een langere periode van veel wind uit westelijke richtingen vindt meer

waterverplaatsing plaats en daardoor ook een toenemende verplaatsing van slib. Dat betekent meer sedimentatie. In het najaar van 2012 en de winter 2012/2013 heeft deze weersituatie zich niet voorgedaan. Met als gevolg minder sedimentatie.

Verder wordt het, ook door de exploitant aangehaalde, probleem dat boten alleen tijdens hoog water verhaald kunnen worden, door de toenemende verslibbing steeds nijpender. In- en uitvarende boten gaan elkaar daardoor steeds meer hinderen. Ook ligt het slib in de haven steeds meer droog, waardoor het gaat uitharden. Daardoor kunnen boten met hun kiel niet langer in het slib zakken en bestaat het risico van kantelen.

Alternatief: inzet baggerschip Jan van Gent in maart 2014.

We hebben overeenstemming bereikt met baggerbedrijf de Vries & van de Wiel bv. Het bedrijf dat ook de vaargeul Lauwersoog – Schiermonnikoog openhoudt. Dit gebeurt o.a. met het baggerschip "De Jan van Gent". Dit schip blaast het zand/baggerslib als het ware weg, zodat het verder via een natuurlijke stroming wordt weggevoerd. De Jan van Gent gaat in het voorjaar van 2014, bij wijze van proef en na instemming van uw raad, door de jachthaven varen. Hiermee proberen we het vaargedeeelte en de ingang van de jachthaven (drempelvorming) uit te diepen. Boten kunnen bij aankomst en vertrek dan beter manoeuvreren en de jachthaven wordt beter toegankelijk. Het gedeelte haven rond de 5 steigers wordt niet gebaggerd. Daarvoor is de Jan van Gent te groot.

Van het Ministerie van Economische Zaken, Directie Regio en Ruimtelijke Economie, (bevoegd gezag voor de Natuurbescheringswet) hebben we toestemming gekregen voor de inzet van de Jan van Gent. Het baggerbedrijf gaat bij Rijkswaterstaat de vereiste meldingen op grond van het BBK (Besluit Bodem Kwaliteit) en het BLBI (Besluit Lozing Buiten Inrichting) doen. Ook moet het slib in de jachthaven vooraf worden geanalyseerd en onderzocht.

De inzet van de Jan van Gent gebeurt op uur basis. De kosten bedragen € 375,-- (excl. BTW) per uur. Naar verwachting zal de proef met de Jan van Gent ca. 8 uur duren. Dat betekent een bedrag van € 3.000,--. De kosten van het bodemonderzoek en het doen van de meldingen zijn bekend: € 2.460,-- (excl. BTW). De definitieve kosten nemen we mee in de eerste tussentijdse rapportage over 2014. De daadwerkelijke inzet van de Jan van Gent als proef is afhankelijk van uw besluitvorming daarover. Wel hebben we, in verband met de tijdsdruk, al opdracht gegeven voor de slibanalyse en het doen van de meldingen bij Rijkswaterstaat.

5. Financiële Toelichting.

In de begroting 2014 is rekening gehouden met een bedrag van € 95.000 voor baggerwerkzaamheden. Hiervan is € 42.500 eenmalig extra beschikbaar gesteld in de Notitie Financieel Kader 2014-2017 met dekking algemene reserve. De resterende € 52.500 zat al als structureel baggerbudget in de begroting.

Niet baggeren in 2014 betekent dan dus enerzijds dat € 42.500 minder aan de algemene reserve hoeft te worden onttrokken en anderzijds betekent dit dat een voordeel van € 52.500 voor het begrotingssaldo 2014.

6. Voorstel.

Aandachtspunten.

Een aantal aspecten speelt een rol in de keuze om al dan niet te baggeren.

1. Meeliften met het baggerprogramma 2014 voor de vaargeul Lauwersoog – Schiermonnikoog is niet mogelijk.
2. Het baggeren van de jachthaven in 2014, waarbij het slib wordt gedeponeed in het depot, kost ca. € 95.000,--. Daarnaast raakt het baggerdepot hierdoor vol en moet het in 2014 gedeponeede baggerslib, op den duur ook weer worden gelost. Dat brengt extra kosten met zich mee.
3. Het niet baggeren van de jachthaven in 2014, betekent meer te baggeren slib in 2015. Verder wordt het probleem van in- en uitvarende boten tijdens hoog water steeds nijpender en gaat het slib in de haven meer uitharden. Daardoor kunnen kieljachten kantelen.
4. We laten het baggerschip "De Jan van Gent" bij wijze van proef door de jachthaven varen. Hierdoor wordt het vaargedeeelte in de jachthaven beter bevaarbaar en de ingang van de haven beter toegankelijk.
5. Het niet baggeren van de jachthaven in 2013 heeft, vooral dankzij een mooie zomer, niet geleid tot een afname van het aantal bezoekers. Hoe dat in 2014 zal zijn is moeilijk in te schatten. Dit is afhankelijk van de mate van sedimentatie en het weer in de zomermaanden. Uit de peilingen is duidelijk geworden dat de jachthaven steeds meer dichtslibt.

Voorstel.

Op basis van bovenstaande stellen wij u het volgende voor:

1. Het baggerschip Jan van Gent in het voorjaar van 2014 bij wijze van proef het vaargedeele en de ingang van de jachthaven te laten baggeren en de kosten hiervan (inclusief bodemanalyse en het doen van meldingen) mee te nemen in de eerste tussentijdse rapportage.
2. Als bovenstaande optie niet tot het gewenste resultaat leidt, de jachthaven in 2014 alsnog op de reguliere wijze laten baggeren en het slib deponeren in het baggerdepot.
3. Als het nieuwe baggercontract van Rijkswaterstaat gereed is, een besluit nemen over het per 2015 meeliften met het nieuwe baggercontract van Rijkswaterstaat voor o.a. de vaargeulen in de Waddenzee.
4. Blijven aankoersen op een vorm van baggeren waarbij het baggerslib tussen de oude en de nieuwe veerdam op het wad wordt verspreid. Conform het advies van de projectgroep verkweldering, het project via het Programma naar een Rijke Waddenzee, in Wadden breed verband verder uitwerken. Dit onder de nadrukkelijke voorwaarde dat dit project mede wordt gefinancierd door andere (overheid) instellingen.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog,
de secretaris, de burgemeester,

B. Boelens

J. Stellinga